

Мистецьке життя нашого краю

Підготувала
Федунів Марта

Культура

□ В області функціонують 2067 закладів культури і мистецтва, з них 918 клубного типу, 940 бібліотек, 52 школи естетичного виховання, 26 державних музеїв (у тому числі філії) та 140 громадських музейних закладів, серед яких Тернопільський обласний краєзнавчий музей, Тернопільський художній музей, , Велеснівський етнографічно-меморіальний музей В. Гнатюка, , Меморіальний музей Богдана Лепкого (Бережани) та інші, драматичний та ляльковий театри, обласна філармонія та інші заклади. Один із важливих напрямків діяльності закладів культури — аматорське мистецтво. 251 колективу присвоєно звання «народний» і «зразковий». Майже 50 тис. осіб беруть участь у 3900 творчих колективах і об'єднаннях, забезпечуючи високий мистецький рівень заходів із нагоди державних свят, конкурсів, фестивалів, концертів, художніх виставок.

Фестивалі

□ На Тернопільщині проходить понад 25 різних фестивалів, найвідоміші з яких: фольклорно-обрядове дійство «Маланка» (с. Горошова), книжковий фестиваль «ДжураФест (Тернопіль), кулінарний фестиваль «Вареник-Фест» (Збараж), фестиваль Бережанського замку (Бережани), мистецько-краєзнавчий фестиваль «Братина» (с. Стіжок), «Червоне-фест» (с. Нирків), свято народних ремесел, фольклору та хореографії «Тернопільські обереги» (Тернопіль), фестиваль мистецтв «Забави княжому місті» (Теребовля), кулінарний фестиваль «КоропФест» (смт Коропець), мистецько-розважальний фолк-рок фестиваль «На хвилях Серету» (Залізці), всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» і інші.

Народна культура

- Найпоширеніший вид декоративно-ужиткового мистецтва — вишивка — має характерні особливості в усіх районах краю й відрізняється за композицією, технікою виконання, колоритом. На Тернопільщині простежують три школи писанкарства: західноподільську, лемківську, гуцульську. Селяни Тернопільщини прикрашають житла розписами і витинанками з паперу. На Тернопільщині розвинута художня обробка металу, колаж, аплікація, нанизання з бісеру; художнє слюсарство і декоративні розписи будинків; на вершнях та корони ринв, які часто прикрашають декоративними птахами й квітами з бляхи. Користуються попитом нагрудні і нашійні прикраси з бісеру: ґердани, комірці, ланцюжки, крученики, селянки. Народні майстри Тернопільщини різьблять із дерева меблі, рами, ложки, макогони, ступи, маглі, прядки, терлиці, вози, ціпи та ін., іноді прикрашаючи їх рельєфним, напівоб'ємним різьбленням або гравіруванням, вирізують вибійчасті дошки для набивання декору на тканини. Виробництвом дерев'яних іграшок займалися в селах Лисичинці та Звенигород. Музичні інструменти (сопілки, ліри) виготовляли у селах Вільховець, Іване-Золоте, місті Почаїв та містечку Залізці. Відомі у краї виробники майстрів-ткачів, килимарів, оригінальні мистецькі роботи гончарів.

Художня література

Серед письменників — вихідців з Тернопільщини, найвідоміші передусім польський поет, драматург Юліуш Словацький (драма «Мазепа»), єврейський письменник, лауреат нобелівської премії у 1966 році Шмуель Йосеф Агнон (романи «Весільний балдахін», «Гість на одну ніч»), поет, прозаїк, громадсько-культурний діяч Богдан Лепкий (квадрологія «Мазепа», пісня «Чуєш, брате мій»), історичні новелісти Андрій Чайковський (роман «Сагайдачний»), Осип Назарук (повість «Роксоляна») Юліан Опільський (повість «Ідоли пануть»), а також інші.

Образотворче мистецтво

- На Тернопільщині жили та працювали художники Юліан Панькевич, Олена Кульчицька, Антін Манастирський, брати Михайло та Тимофій Бойчуки, Діонізій Шолдра, Яків Струхманчук, Іван Хворостецький, Ярослава Музика, Петро Обаль, Андрій Наконечний, Леопольд Левицький, Олекса Шатківський, Зеновій Флінта, Тарас Левків, Ярослав Мотика та інші. Художник Іван Марчук внесений до списку «100 геніїв сучасності», укладеного британською газетою The Daily Telegraph.

Музика і театр

- Щонайменше від часів запровадження християнства в Русі на Тернопільщині розвивався церковний спів, який до XVI століття був лише одноголосим, а відтак і зі змішаним чотириголоссям. 1791 року у Почаївській лаврі виходить перший збірник кантів під назвою «Богогласник», у якому було представлено 238 кантів на всі річні календарні церковні свят. У першій половині XIX століття церковна музика на Тернопільщині поповнюється місцевими творами композиторів-аматорів, здебільшого священників місцевих парафій.

□ З 1915 року на Тернопільщині починають працювати стаціонарні музично-драматичні театри: «Тернопільські театральні вечори» , «Український театр», а в 1939 році — обласний драматичний театр ім. І. Франка, який 1948 року трансформувався в обласний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка. Нині у Копичинцях, Озерній (Зборівського району), Борщеві, Бучачі, Крем'янці та інших містах і селах діють аматорські театральні колективи. Всього в області функціонують 640 театральних колективів, з яких 335 дитячих, у тому числі — 23 народних театри та 8 зразкових дитячих театральних колективів, 5 театрів мініатюр і 10 театральних студій; 621 гурток художнього слова (з них 335 дитячих), а також 121 художньо-освітній гурток (з них 30 дитячих).

З Тернопільщиною пов'язані життєвий та творчий шлях композиторів Василя Барвінського, Михайла Вериківського, Олеса Герети, Михайла Коссака, Євгена Купчинського, Івана Левицького, Кароля-Юзефа Ліпінського, Петра Любовича, Миколи Маліборського і інші.